

پروژه بندر عمیق بانانا و مشارکت DP World و BII

در جمهوری دموکراتیک کنگو

۱. مقدمه

پروژه بندر عمیق بانانا (بندر موز) یکی از مهمترین طرح‌های زیرساختی در تاریخ معاصر جمهوری دموکراتیک کنگو است. این پروژه که ایده اولیه آن به دهه ۱۹۶۰ باز می‌گردد، در سال‌های اخیر با مشارکت شرکت اماراتی DP World و اخیراً سرمایه‌گذاری شرکت بریتانیایی British International Investment (BII) وارد مرحله جدیدی شده است. این گزارش به بررسی جامع روند تکامل پروژه، چالش‌ها و چشم‌انداز آینده آن می‌پردازد.

۲. پیشینه پروژه بندر بانانا

۲.۱ اهمیت استراتژیک پروژه

کنگو تنها ۳۷ کیلومتر ساحل در اقیانوس اطلس دارد و فاقد یک بندر عمیق برای پهلوگیری کشتی‌های بزرگ است.

فعلی کنگو مانند ماتادی و بوما در داخل رودخانه کنگو قرار دارند و ظرفیت پذیرش کشتی‌های بزرگ باری را ندارند. به همین دلیل کنگو برای تجارت دریایی خود وابسته به بنادر کشورهای همسایه است. ساخت بندر عمیق بانانا می‌تواند این وضعیت را تغییر داده و کنگو را به یک هاب لجستیکی مهم در منطقه تبدیل کند. این بندر قرار است در محل تلاقی رودخانه کنگو و اقیانوس اطلس در استان کنگو مرکزی احداث شود.

۲,۲ روند تاریخی پروژه و سفرهای هیئت‌های اماراتی

| تاریخ | رویداد |

| دهه ۱۹۶۰ | طرح اولیه ساخت بندر عمیق در ساحل اطلس کنگو مطرح می‌شود |

| مارس ۲۰۱۸ | سفر هیئت DP World به کینشازا و امضای قرارداد اولیه |

| ژانویه ۲۰۱۹ | با روی کار آمدن فلیکس تشیسکدی، پروژه مورد بازنگری قرار می‌گیرد |

| ژوئن ۲۰۱۹ | دیدار سلطان احمد بن سلیمان با رئیس جمهور تشیسکدی در کینشازا |

| مارس ۲۰۲۰ | قرارداد اولیه منقضی می‌شود |

| نوامبر ۲۰۲۰ | سفر تیم فنی DP World برای بررسی محل پروژه |

| می ۲۰۲۱ | امضای توافق نامه جدید برای بازنگری در ۳۴ بند قرارداد |

| اکتبر ۲۰۲۱ | سفر رئیس جمهور تشیسکدی به ابوظبی و دیدار با محمد بن زاید آل نهیان |

| دسامبر ۲۰۲۱ | امضای قرارداد نهایی بین دولت کنگو و DP World |

| مارس ۲۰۲۲ | بازدید مدیران ارشد DP World از محل پروژه |

| ژوئیه ۲۰۲۳ | دیدار نمایندگان DP World با وزیر حمل و نقل کنگو در کینشازا |

| فوریه ۲۰۲۴ | سفر هیئت مشترک DP World و BII به کنگو |

| آگوست ۲۰۲۴ | اعلام سرمایه گذاری BII در پروژه |

۳. مشارکت DP World در پروژه

۳،۱ سلطان احمد بن سلیمان و استراتژی DP World برای آفریقا

سلطان احمد بن سلیمان، مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره گروه DP World، نقش کلیدی در گسترش فعالیت‌های این شرکت در آفریقا داشته است. استراتژی DP World برای آفریقا و به طور خاص کنگو، بر چند محور اصلی استوار است:

۱. سرمایه گذاری در زیرساخت‌های بندری

۲. ایجاد شبکه لجستیکی یکپارچه

۳. انتقال دانش و فناوری

۴. مشارکت با دولت‌ها و شرکت‌های محلی

۵. تمرکز بر توسعه پایدار

سلطان احمد بن سلیمان در مصاحبه‌ای در سال ۲۰۲۲ گفت: "ما معتقدیم که کنگو پتانسیل عظیمی برای تبدیل شدن به یک هاب لجستیکی در قلب آفریقا دارد. بندر بانانا می‌تواند نقطه عطفی در توسعه اقتصادی این کشور باشد."

۳،۲ قرارداد اولیه (۲۰۱۸)

در مارس ۲۰۱۸، قراردادی به ارزش ۱ میلیارد دلار بین DP World و دولت کنگو امضا شد. بر اساس این قرارداد:

- DP World ۷۰ درصد سهام پروژه را در اختیار داشت.

- ۳۰ درصد سهام متعلق به دولت کنگو بود.

- یک امتیاز ۳۰ ساله برای بهره برداری از بندر به DP World اعطا شد.

۳,۳ بازنگری قرارداد (۲۰۲۱)

پس از روی کار آمدن فلیکس تیشیسکدی، قرارداد مورد بازنگری قرار گرفت. تغییرات اصلی عبارتند از:

- افزایش سهم دولت کنگو از ۳۰٪ به ۴۸٪

- کاهش سهم DP World از ۷۰٪ به ۵۲٪

- کاهش سرمایه گذاری اولیه DP World از ۵۳۹,۵ میلیون دلار به ۳۵۰ میلیون دلار

- کاهش زمان آغاز فاز دوم پروژه از ۱۰ سال به ۴ سال

۳,۴ مفاد اصلی قرارداد نهایی

- دوره امتیاز: ۳۰ سال با امکان تمدید ۲۰ سال دیگر

- سرمایه گذاری کل پروژه: ۱,۳ میلیارد دلار

- فاز اول: ساخت اسکله ۶۰۰ متری و ۲۵ هکتار فضای ذخیره سازی با هزینه ۳۵۰ میلیون دلار

- مدت زمان ساخت فاز اول: ۲ سال

- ظرفیت نهایی: ۳۲۲,۰۰۰ کانتینر در سال (۱,۲ میلیون تن کالا)

۴. مشارکت *British International Investment (BII)*

در آگوست ۲۰۲۴، BII اعلام کرد که ۳۵ میلیون دلار در پروژه بندر بانانا سرمایه گذاری خواهد کرد. این سرمایه گذاری در چارچوب همکاری BII و DP World انجام می‌شود که از سال ۲۰۲۱ آغاز شده است.

۴،۱ پیشینه BII در آفریقا و کنگو

BII (سابقاً CDC Group) سابقه طولانی در سرمایه گذاری در آفریقا دارد. این شرکت در سال‌های اخیر بر روی پروژه‌های زیرساختی و توسعه اقتصادی در کشورهای آفریقایی تمرکز کرده است. در کنگو، BII پیش از این در پروژه‌های مختلفی از جمله توسعه شبکه مخابراتی و انرژی‌های تجدیدپذیر سرمایه گذاری کرده است.

۴،۲ مزایای مشارکت BII

مشارکت BII می‌تواند از چند جنبه برای پروژه مفید باشد:

- تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز

- افزایش اعتبار پروژه و جلب اعتماد سایر سرمایه گذاران

- انتقال دانش فنی و تجربیات مدیریتی
- نظارت بر اجرای استانداردهای زیست محیطی و اجتماعی

۵. چالش‌ها و موانع پیش روی پروژه

علیرغم پیشرفت‌های اخیر، پروژه بندر بانانا همچنان با چالش‌هایی روبروست:

- تأمین کامل منابع مالی مورد نیاز
- مسائل فنی و لجستیکی ساخت بندر در شرایط جغرافیایی پیچیده
- جابجایی پایگاه نظامی موجود در محل پروژه
- بی ثباتی سیاسی و احتمال تغییر در تعهدات دولت کنگو
- رقابت و مقاومت احتمالی کشورهای همسایه

۶. تاثیرات اقتصادی و اجتماعی پروژه

بر اساس مطالعات انجام شده، پروژه بندر بانانا می‌تواند تاثیرات مثبت زیر را داشته باشد:

- کاهش ۴۲,۷ درصدی قیمت کالاهای وارداتی
- کاهش هزینه حمل و نقل کانتینر از ۱۷۰۰ دلار به ۵۰۰ دلار
- ایجاد حدود ۸۵,۰۰۰ شغل جدید
- افزایش ۱,۱۲ میلیارد دلاری حجم تجارت سالانه کنگو
- افزایش ۴۲۹ میلیون دلاری تولید اقتصادی سالانه (معادل ۰,۶۵٪ رشد GDP)

۷. نقش احتمالی اتباع هندی-بریتانیایی

یکی از فرضیه‌هایی که می‌توان مطرح کرد، نقش احتمالی اتباع بریتانیایی هندی الاصل در شکل‌گیری مشارکت BII است. دلایلی که می‌تواند این فرضیه را تقویت کند عبارتند از:

- حضور قابل توجه تجار هندی در کنگو و نفوذ آنها در اقتصاد این کشور
- ارتباطات گسترده جامعه هندی-بریتانیایی با کشورهای آفریقایی
- تجربه و تخصص شرکت‌های هندی در زمینه توسعه زیرساخت‌های بندری
- نقش پررنگ افراد هندی تبار در مدیریت شرکت‌های بزرگ بریتانیایی

البته باید توجه داشت که این صرفاً یک فرضیه است و اثبات آن نیازمند شواهد و مدارک بیشتری است.

۸. تحلیل کامل گزارش ژون آفریک (۲۰ آگوست ۲۰۲۴)

نشریه معتبر ژون آفریک در گزارشی جامع به بررسی آخرین تحولات پروژه بندر بانانا پرداخته است. این گزارش حاوی نکات مهمی است که به درک بهتر وضعیت فعلی و چشم‌انداز آینده پروژه کمک می‌کند:

۸.۱. احیای مجدد پروژه

- اعلام سرمایه‌گذاری ۳۵ میلیون دلاری BII نشانه‌ای از احیای مجدد پروژه است که در ماه‌های اخیر با رکود مواجه شده بود.

- این سرمایه‌گذاری می‌تواند به تسریع فاز اول پروژه کمک کند که شامل ساخت یک اسکله ۶۰۰ متری و یک پل‌تفرم ۲۵ هکتاری برای ذخیره‌سازی کانتینر است.

۸.۲. مشخصات فنی بندر

- با عمق ۱۷,۵ متر، این بندر قادر به پذیرش بزرگترین کشتی‌های کانتینربر جهان خواهد بود.

- در فاز نهایی، بندر به یک شبکه حمل و نقل چندوجهی متصل خواهد شد که آن را به مراکز شهری بزرگ از جمله کینشازا مرتبط می‌کند.

۸.۳. تاثیرات اقتصادی

- این پروژه می‌تواند هزینه تجارت در کنگو را تا ۱۲ درصد کاهش دهد.

- پیش بینی می‌شود حدود ۸۵ هزار شغل جدید ایجاد شود.

- بر اساس یک مطالعه، این پروژه می‌تواند سالانه ۴۲۹ میلیون دلار به تولید اقتصادی کنگو اضافه کند که معادل ۰,۶۵ درصد افزایش تولید ناخالص داخلی است.

۸,۴. اهمیت استراتژیک

- بندر بانانا استقلال لجستیکی کنگو را تضمین کرده و حاکمیت این کشور بر تجارت خارجی خود را تقویت می‌کند.

- این بندر می‌تواند کنگو را به یک هاب ترانزیتی مهم برای کشورهای همسایه تبدیل کند.

۸,۵. ارتباط با صنعت معدن

- توسعه بازار مواد معدنی بحرانی مانند مس و کبالت یکی از انگیزه‌های اصلی برای تقویت ظرفیت‌های لجستیکی کنگو است.

- بندر بانانا می‌تواند به افزایش صادرات مواد معدنی کنگو کمک کند.

۸,۶. چالش‌های پیش رو

- گزارش به موانعی مانند مسائل امنیتی و زیرساختی اشاره می‌کند که باید برای موفقیت پروژه برطرف شوند.

- هماهنگی بین دولت کنگو، DP World و BII برای پیشبرد پروژه ضروری است.

۸,۷. رقابت منطقه‌ای

- بندر بانانا می‌تواند با بنادر کشورهای همسایه مانند پوینت نوآر (کنگو برازاویل) و لوبیتو (آنگولا) رقابت کند.

- این رقابت می‌تواند به کاهش بیشتر هزینه‌های حمل و نقل در منطقه منجر شود.

۸,۸. چشم انداز آینده

- گزارش ژون آفریک نسبت به آینده پروژه خوش بین است، اما بر اهمیت اجرای دقیق برنامه‌ها تاکید می‌کند.

- موفقیت این پروژه می‌تواند الگویی برای سایر پروژه‌های زیرساختی در آفریقا باشد.

تحلیل ژون آفریک نشان می‌دهد که علیرغم چالش‌های موجود، پروژه بندر بانانا همچنان از اهمیت استراتژیک بالایی برای کنگو برخوردار است و می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی این کشور و منطقه ایفا کند.

۹. نتیجه‌گیری و چشم‌انداز آینده

پروژه بندر بانانا فرصتی تاریخی برای توسعه اقتصادی کنگو محسوب می‌شود. این پروژه می‌تواند استقلال لجستیکی کنگو را تضمین کرده و نقش مهمی در یکپارچگی اقتصادی منطقه ایفا کند. با این حال، تحقق کامل اهداف پروژه نیازمند مدیریت دقیق چالش‌ها و همکاری مؤثر تمامی ذینفعان است. با توجه به حمایت دولت کنگو و مشارکت شرکت‌های بین‌المللی انتظار می‌رود پروژه بندر بانانا در سال‌های آینده به مرحله اجرا برسد. تکمیل این پروژه می‌تواند تحول بزرگی در اقتصاد کنگو ایجاد کرده و این کشور را به یک هاب لجستیکی مهم در منطقه آفریقای مرکزی تبدیل کند. با این حال، موفقیت نهایی پروژه منوط به غلبه بر چالش‌های موجود و همکاری مؤثر تمامی ذینفعان است. نقش نظارتی دولت کنگو در اجرای تعهدات طرفین و حفظ منافع ملی در این پروژه بسیار حیاتی خواهد بود.

۱۰. منابع

- <https://x.com/gedafrica/status/1564885769394835457>
- <https://www.dpworld.com/about-us>
- <https://www.dpworld.com/senegal/news-and-events/dp-world-dakar-accelerating-growth-and-experience-of-young-local-talent>
- <https://x.com/ERNESTO59313098/status/1824046685212836170>
- https://x.com/Kipkirui_bor999/status/1542395584585338880
- https://x.com/search?q=%40Presidence_RDC%20DP%20World&src=typed_query
- <https://saxafimedia.com/dp-world-wins-30-year-concession-for-congo-deepwater-port-amid-africa-expansion-push/>
- <https://minbane.wordpress.com/2018/03/25/https-wp-me-p1xtjg-6c5/>
- <https://www.jeuneafrique.com/1600104/economie-entreprises/bii-va-t-il-pouvoir-booster-le-projet-du-port-de-banana/>
- <https://www.bii.co.uk/en/?s=drc>
- <https://www.gov.uk/government/news/wharton-uk-reiterates-its-commitment-to-the-drc>
- <https://www.bii.co.uk/en/about/our-history/page/2/?whatCat=annual-report&year-term>
- <https://gcaptain.com/dp-world-kicks-off-construction-on-congos-first-deepwater-port/>
- <https://deskeco.com/2021/05/07/rdc-felix-tshisekedi-reussit-renegocier-le-contrat-avec-dp-world-sur-la-construction-du-port-en-eaux>

- <https://www.mediacongo.net/article-actualite-105810-port-de-banana-dp-world-met-la-presidence-tshisekedi-sous-pression.html>
- <https://www.africaintelligence.fr/afrique-centrale/2021/12/15/comment-le-dossier-du-port-en-eau-profonde-de-banana-s-est-debloque,109711140-art>
- <https://www.financialafrik.com/2021/05/06/la-rdc-et-dp-world-signent-un-accord-sur-les-clauses-renegociees-du-projet-du-port-de-bannana/>
- <https://acp.cd/nation/le-president-felix-tshisekedi-tient-au-respect-des-clauses-signees-avec-la-societe-dp-world-pour-le-futur-port-en-eaux-profondes-de-banana/>
- <https://www.jeuneafrique.com/1310313/economie-entreprises/rdc-une-alliance-reequilibree-entre-dp-world-et-kinshasa-sur-le-port-de-banana/>
- <https://www.africaintelligence.fr/afrique-centrale/2022/06/03/port-de-banana--dp-world-met-la-presidence-tshisekedi-sous-pression,109789309-eve>
- <https://news.africa-business.com/post/dp-world-africa-banana-port-in-democratic-republic-of-congo>
- <https://edurev.in/question/2846231/The-port-city-of-DRC-shown-near-the-capital-city-in-this-map-is-----a-Kanangab-Matadic-I-dont-know>
- <http://ogefrem.org/test/projet-port-de-banana/>